

Sterke instroom, sterke uitstroom

Wie zich voor een lerarenopleiding aan de hogeschool wil inschrijven, moet een niet-bindende instaptoets afleggen. Uit een uitgelekt rapport van de Vlaamse Hogescholenraad blijkt dat te weinig kandidaat-leraren het gewenste niveau wiskunde, Nederlands en Frans halen. Voor wiskunde heeft 34,2% bijwerking nodig, voor Nederlands 43,2%. Voor Frans haalt 48,6% niet de lat voor luistervaardigheid, 47,7% niet voor leesvaardigheid¹. Het COV ziet grote uitdagingen voor het beleid.

Startbekwame leraren afleveren

Lerarenopleidingen moeten ervoor zorgen dat al wie een diploma haalt, startbekwaam is als leraar. Dat is hun opdracht. Om die opdracht waar te maken, moet de lerarenopleiding erop kunnen rekenen dat studenten met de nodige basiskennis en -vaardigheden starten. Het is onhaalbaar voor lerarenopleidingen om én ernstige aanvangstekorten weg te werken én het verwachte uitstroomniveau te realiseren.

Voor het COV is het duidelijk: het wegwerken van ernstige aanvangstekorten is géén taak van het hoger onderwijs. De drie jaar opleidingstijd van de lerarenopleiding is nodig om te werken aan de basiscompetenties (= de verwachtingen die de overheid vastlegt voor elke afgestudeerde leraar). Ernstige aanvangstekorten moeten buiten het curriculum van de lerarenopleiding worden aangepakt. Dit vraagt ook een belangrijke inspanning van de student zelf. Mogelijke pistes zijn: samenwerking met de centra voor volwassenenonderwijs, modules om bepaalde vakinhouden bij te spijkeren, een meer algemeen vormende invulling van het 7de jaar secundair onderwijs dat toegang geeft tot het hoger onderwijs ...

Instaptoets bindend maken?

De vraag is of je de instaptoets bindend moet maken om te waarborgen dat studenten die de lerarenopleiding starten, de vereiste (groei)capaciteit hebben. Instaptoetsen doen geleidelijk aan opnieuw hun intrede in het hoger onderwijs, al zijn ze meestal niet bindend. Misschien is het voor de lerarenopleiding tijd om de stap te zetten naar een bindende proef? In elk geval vraagt het COV een monitoring van de effecten van de huidige niet-bindende instaptoets.

Onbedoelde neveneffecten van financiering hoger onderwijs aanpakken

Ook het financieringssysteem van het hoger onderwijs roept vragen op. Het aantal afgeleverde diploma's speelt een belangrijke rol in de financiering. Opleidingen die studenten die niet voldoen, tegenhouden, worden hiervoor financieel gestraft. Dat baart zorgen! Bovenal is het de taak van de overheid om via een externe kwaliteitscontrole de kwaliteit van de lerarenopleidingen te bewaken.

Meer sterke studenten aantrekken door de job aantrekkelijker te maken

"Zwakke" studenten tegenhouden, is niet voldoende. Het is ook belangrijk om meer studenten met een sterke inhoudelijke bagage aan te trekken. Studenten die graag worden uitgedaagd door de leerinhouden en zich hierin willen vastbijten. Dit doel bereik je niet door enkel te focussen op het tegenhouden van wie niet voldoet maar ook door perspectief te geven. Een uitdagende job, een verder door-groeien tot leergebiedexpert en mogelijkheden via vervolgoopleidingen. Er zijn jongeren die én willen lesgeven in het basisonderwijs én een masteropleiding willen volgen. Zij kiezen nu tussen de universiteit en hun droomjob. Een master basisonderwijs lost dat probleem op door studenten in de bestaande lerarenopleiding het perspectief te bieden van een academische verdieping van hun opleiding. Ook de huidige (kleuter)onderwijzers moeten die kans krijgen.

Voor het COV is het alleszins duidelijk: als de job aantrekkelijker wordt, zal dit leiden tot een sterke en gemotiveerde instroom in de lerarenopleiding. Daarom blijven we vechten voor investeringen in het basisonderwijs, vooral in de werkomstandigheden van het personeel. Die investeringen moeten erop gericht zijn dat het basisonderwijs haar kernopdracht kan realiseren: zorgen voor een sterke basisvorming voor elke leerling. Nu en in de toekomst. In ons actieplan "basisonderwijs in de lift" staan negen noodzakelijke maatregelen om dit waar te maken. ■

Voor het COV is het duidelijk: het wegwerken van ernstige aanvangstekorten is géén taak van het hoger onderwijs.

1. "Vraagtekens bij kwaliteit secundair onderwijs: kandidaat-leraren blijven vaak onder de lat", De Morgen, 5 oktober 2018.